

De Zaak

Rolf Österberg

I.

Yuri Vladishkin rende zo hard als zijn oude benen hem konden dragen. Af en toe botste hij tegen mensen die zijn weg versperden. Als het hem lukte het plein voor de Klaagmuur te bereiken, dat net als iedere zaterdag bevolkt zou worden door honderden pelgrims, had hij een goede kans om uit de greep van zijn achtervolgers te blijven.

‘Kijk uit!’

Hij werd ruw opzij geduwd, struikelde en viel op zijn rechterknie. Met een van pijn vertrokken gezicht stond hij op, voelde of het kokertje nog in zijn broekzak zat en hervatte zijn vlucht. Hij wierp een blik over zijn schouder en zag in de mensenmassa een beweging. Zijn achtervolgers wonnen terrein op hem! Met de moed der wanhoop strompelde hij verder. Hij was er bijna; voor hem doemde het plein op.

Het geluk was niet met hem. Vlak voor het plein versperde een van zijn belagers hem de weg. De man wilde hem bij zijn kraag grijpen, maar hij dook onder zijn handen door. De pijn in zijn knie speelde echter voor spelbreker, vluchten zat er niet meer in. Zijn aanvaller sloeg een arm om zijn nek en trok hem naar zich toe. Heftig tegenstribbelend probeerde hij de hand te ontwijken, die voelend over zijn kleding ging.

‘Wat gebeurt hier?’

Als uit het niets dook er een Israëlische soldaat op. Die liet zijn geweer iets omhoog komen en de mensen om hen heen haastten zich achteruit.

Zonder dat hij zijn greep verslaptte, antwoordde de grof gebouwde man die Yuri vast had: ‘Ik probeer terug te vinden wat deze dief zojuist uit een van mijn zakken heeft gehaald. Het is al de derde keer in twee weken dat iemand me iets afhandig wil maken.’

Yuri wist nu zeker dat dit een verloren strijd was. Nog één keer deed hij een poging los te komen. Tegelijkertijd pakte hij het zwarte kokertje uit zijn zak en liet het zo onopvallend mogelijk op de grond vallen. Hij maakte gebruik van de korte schermutseling om het kokertje een tikje met zijn voet te geven. Het rolde naar de ondiepe goot aan de zijkant van het plein en bleef naast een gedeukt colablikje liggen.

‘Wat heb je daarop te zeggen?’ vroeg de soldaat. De man wist duidelijk niet goed wat hij moest doen en kreeg hulp van een paar collega’s aan wie hij de situatie uitlegde.

Yuri merkte dat zijn belager zich minder op zijn gemak begon te voelen. Er kwamen twee mannen bij hem staan met wie hij fluisterend overlegde. Yuri herkende hen; vooral de man met de bril bezorgde hem de koude rillingen.

‘Ik stel voor dat hij zijn zakken leegt en het filmrolletje dat hij gestolen heeft aan mijn vriend teruggeeft. In dat geval ziet die van een aanklacht af’, zei de man met de bril op verzoenende toon.

‘Een filmrolletje?’

‘Ja. Misschien denkt hij dat er geld in het kokertje verstopt zit. Met zakkenrollers weet je het maar nooit.’

De soldaat die de leiding had genomen wendde zich tot Yuri en beval: ‘Maak je zakken leeg.’

De pelgrims op het plein hadden het tafereel even gadegeslagen en verloren hun interesse. Ze kwamen weer in beweging.

Nog steeds had Yuri geen woord gezegd. Hij probeerde het kokertje in de gaten te houden, maar nu de menigte zich in beweging zette, verloor hij het uit het oog. Langzaam maakte hij zijn zakken leeg. Ze bevatten niet veel meer dan een paar bankbiljetten en wat munten.

‘Hoe heet je?’ vroeg een van de soldaten ruw.

Yuri rechtte hij zijn rug en sprak trots: ‘Ik ben professor Yuri Vladishkin. Ik doceer aan een universiteit in Moskou.’

‘Wat doe je hier?’

‘Ik ben een toerist en ben mij van geen kwaad bewust. Deze man ziet me voor een ander aan.’ Hij probeerde zich opnieuw los te maken, maar zijn aanvaller was volhardend.

Met een hoofdknik naar hem zei de soldaat: ‘Laat hem gaan.’

Yuri’s belager wierp de man met de bril een vragende blik toe. Geïrriteerd door zijn aarzeling bracht de soldaat nogmaals zijn wapen omhoog. ‘Ik zei, laat hem gaan!’

Eenmaal vrij liep Yuri naar de plaats waar hij het kokertje voor het laatst had gezien. Het colablikje lag er nog, maar het kokertje was verdwenen. Radeloos keek hij om zich heen. Hij zag dat de soldaten de mannen nog bezighielden, maar dat zou niet lang meer duren. Zo snel als zijn zere knie het toeliet, maakte hij zich uit de voeten.

Het verlies van het filmrolletje baarde hem grote zorgen. Hij kon alleen maar hopen dat degene die het had opgeraapt geen idee had welk een revolutie de foto's teweeg konden brengen.

Haastig liep hij door de nauwe straten van het oude Jeruzalem. Hij dacht er niet aan terug te gaan naar zijn hotel, niet ver buiten de oude stad. Zijn belagers waren misschien op de hoogte van die plaats. Gelukkig had hij zijn paspoort en vliegticket bij zijn vriend Moshe Yaresz achtergelaten, omdat er in zijn hotelkamer geen kluisje was. Zijn koffer met wat spaarzame kleding was geen reden om ernaar terug te keren.

Het was al donker voor hij het eenvoudige huis van Moshe bereikte. Hij liet een paar maal een ijzeren hengsel op de zware, houten deuren vallen en wachtte ongeduldig tot deze op een kier werd geopend. Zonder af te wachten duwde hij hem verder open, stapte de slecht verlichte hal binnen en sloot snel de deur achter zich.

'Yuri?'

'Moshe, ik heb je hulp nodig!'

'Kom verder.'

Ze liepen naar een kleine, Spartaans ingerichte woonkamer. Met een trillende zucht liet Yuri zich op de bank zakken en wiste het zweet van zijn voorhoofd.

'Ik zet thee en breng wat te eten. Vertel me daarna wat er gebeurd is. Het lijkt wel of je een geest hebt ontmoet.'

'Als dat alles was', mompelde Yuri, maar Moshe was al naar de keuken verdwenen.

Wat een situatie... Als iemand hem een half jaar geleden had verteld dat hij zich zes maanden later in Jeruzalem zou bevinden en voor zijn leven moest vrezen, zou hij die persoon ongelovig hebben aangestaard. Als diezelfde persoon hem ook had verteld dat hij in het bezit zou komen van een geheim dat de Rooms-katholieke Kerk ernstig in verlegenheid zou brengen, en zelfs een scheuring in de Kerk zou kunnen veroorzaken, was hij waarschijnlijk hoofdschuddend weggelopen. En toch was het precies zo gegaan.

Ruim een half jaar geleden was hij, als een van 's werelds bekendste archeologen, betrokken geraakt bij een opgraving bij de Dode Zee. De Israëliërs waren daar een bouwproject gestart dat de daling van het

water in de Dode Zee tegen moest gaan en waren op de resten van een oud gebouw gestuit. Wetenschappers hadden drie maanden de tijd gekregen om onderzoek te verrichten, daarna zou het bouwproject worden hervat. Als onafhankelijke en zeer geziene wetenschapper was hij gevraagd om de opgravingen te leiden. Helaas waren die op een teleurstelling uitgelopen. Er werd een oud klooster blootgelegd met, voor zover kon worden nagegaan, de skeletten van twaalf personen. Hoewel de archeologen hadden geprobeerd de Israëliische autoriteiten te bewegen de opgraving te sparen, hadden zij nul op het rekest gekregen. Daarmee was zijn bemoeienis in feite ten einde.

Tijdens de opgravingen was hij bevriend geraakt met Moshe Yaresz, een gepensioneerde agent van de Mossad die hij in een cafeetje in Jeruzalem had ontmoet. De laatste dagen waren ze samen opgetrokken, maar niet vandaag. Hij zou de volgende dag naar Moskou terugvliegen en wilde wat tijd besteden aan het kopen van souvenirs. Die morgen liep hij al vroeg door de nauwe straten van het oude Jeruzalem. Hij was van de stad gaan houden en bracht uren door met het snuffelen in allerlei winkeltjes, zich een weg zoekend door de prullaria die overal veel te duur als "origineel-van-wat-dan-ook" werden aangeprezen. Glimlachend wimpelde hij de vele charlatans af.

'De Dode-Zeerollen.'

Met een grijns op zijn gezicht draaide hij zich om. De leren koker die de ongeschoren Arabier omhooghield, zag er allesbehalve ongeveer 2000 jaar oud uit.

'De koker ziet er aanzienlijk jonger uit', zei hij. Hij kende de Arabier wel en had al een paar keer dingetjes van hem gekocht. Yuri wilde de koker terugleggen, maar de winkelier drong aan.

'Maak hem open en zie met eigen ogen dat ik niet lieg, professor.'

'Nee, dank je.' Het openen van de koker zou een eindeloos gezeur over de prijs inleiden en hij had geen zin om zijn zuurverdiende geld aan rommel uit te geven.

'Slechts 400 shekel.'

Dat was een buitensporig hoge prijs, die toch nieuwsgierig maakte. Hij aarzelde en bestudeerde de koker wat nauwkeuriger. Die had een ritssluiting die een dop vormde. Hij opende deze, tuurde erin en zag wat gelige, opgerolde papieren, maar kon verder niets onderscheiden. Met zijn duim en wijsvinger probeerde hij een van de papieren eruit te

trekken, maar daar brak een stukje af. Hij bestudeerde dat nauwkeurig en wist direct dat hij niet met papier te maken had, maar met papyrus. Zijn hart begon sneller te kloppen. Natuurlijk waren het niet de Dode-Zeerollen, maar het was wel iets ouds.

‘Goed, ik koop het, ook al vind ik je prijs schandalig hoog. Ik heb echter maar 200 shekel bij me.’

De winkelier voelde zich duidelijk niet op zijn gemak. Met een hoofdknik zei hij: ‘Geef me dat en breng de rest later. Ga nu.’

Yuri begreep er niets van. Hij haalde twee verfromfaaide biljetten uit zijn broekzak en gaf ze aan de winkelier. Die borg ze haastig op in zijn kleding en herhaalde: ‘Ga nu.’

Zonder omhaal duwde de Arabier hem zijn winkel uit en sloot direct de deur achter hem.

Verbaasd was hij met de koker onder zijn arm terug naar zijn hotelletje gelopen. Daar probeerde hij de papieren uit de koker te trekken, maar dat lukte niet. Met zijn scherpe zakmes sneed hij de koker open. Er zat een briefje in, dat in het Hebreeuws was geschreven, en twee opgerolde vellen papyrus. Heel voorzichtig vouwde hij de vellen een stukje open. Het viel hem op dat ze in het Aramees waren geschreven, een schrift dat hij niet machtig was. Hij pakte het velletje papier en begon de Hebreeuwse tekst te lezen.

Hij had het keer op keer gelezen. Daarna had hij minutenlang voor zich uit gestaard. Het eerste wat in hem opkwam was: vernietig alles! Dat was het enige dat de revolutie van een cultuur kon voorkomen. Tegelijkertijd wist hij dat hij dat nooit zou doen.

‘Misschien is het een slechte grap’, mompelde hij voor zich uit. Maar stel dat het dat niet was?

Het handschrift van de schrijver was verzorgd, kon zelfs elegant genoemd worden. Maar het verhaal was niet compleet, het hield veel te plotseling op. Hij had de koker helemaal opengesneden en vond onderin wat hij zocht. Daar zat een zwart plastic kokertje vastgeklemd. Voorzichtig pakte hij het, haalde de dop eraf en schudde het filmrolletje eruit. Er was een papiertje op de buitenkant geplakt waarop stond: “Het bewijs”. Het handschrift kwam overeen met dat van de schrijver van het briefje.

In de greep van wat er voor hem lag, staarde hij opnieuw voor zich uit. Natuurlijk kon het nog steeds een grap zijn, maar als het echt was, dan was uiterste voorzichtigheid geboden. Hoe was dit in de winkel terechtgekomen en waarom had de winkelier het zo goedkoop aan hem verkocht? Misschien had de man niet geweten wat zich in de koker bevond, of wilde hij er ten koste van alles vanaf.

Hij moest terug naar de winkel en proberen te achterhalen waar de koker vandaan kwam. Terugkeren zou geen argwaan wekken, hij was de man immers nog 200 shekel schuldig. Hij voelde er echter niet veel voor om de twee rollen papyrus in zijn stoffige hotelkamer achter te laten.

Hij nam een intuïtief besluit. Hij borg de papyrusrollen weer op in de koker, wikkelde er plakband omheen en verpakte het in bruin papier. In een opwelling schreef hij niet zijn eigen adres op het papier, maar dat van de Staatsuniversiteit in Moskou, waar hij doceerde. De postbehandelaar daar zou het in het magazijn opbergen tot hij zich zou melden. Hij verliet zijn hotel en ging naar een klein postkantoor van waar hij de koker aangetekend verzond. Het bewijsje borg hij op in zijn riem, waar hij ook wel eens papiergeld verstopte zodat het niet gerold kon worden.

Laat in de middag was hij op weg gegaan naar de winkel waar hij de koker had gekocht. Hij ging er niet direct naar binnen, maar besloot eerst aan de overkant in een theehuis wat te drinken. Misschien was het beter om te zien of de winkelier nog meer leren kokers verkocht. Nadat de mierzoete, sterke thee was gebracht, hield hij zo onverschillig mogelijk het winkeltje in de gaten. Er gebeurde aanvankelijk niets bijzonders. Af en toe stapten er wat toeristen binnen, die al of niet wat kochten. Niemand kwam met een leren koker, of iets wat erop leek, naar buiten. Yuri haalde een paar muntstukken uit zijn broekzak en legde die op het smoezelige tafeltje waar de vliegen bezit van hadden genomen. Hij maakte aanstalten het lokaal te verlaten, toen zijn aandacht werd getrokken door drie mannen die het winkeltje naderden. Er ging iets dreigends van het drietal uit. Twee van hen konden gemakkelijk voor Russen doorgaan. De derde man was klein van stuk, droeg een bril zonder montuur en was duidelijk van West-Europese afkomst. Een van de

mannen, met het postuur van een bodybuilder, bleef buiten staan terwijl de andere twee de winkel betraden.

Yuri ging weer zitten en bestelde een glas water bij de Arabische ober, die tevergeefs probeerde de vliegen te verjagen.

Aan de overkant werd het bordje "Open" omgedraaid en ging het gordijn van de deur dicht. Er was duidelijk iets mis. Yuri dankte zijn God dat hij niet direct het winkeltje binnen was gegaan.

Het duurde niet lang of de mannen kwamen weer naar buiten. Zo te zien hadden ze niets gekocht. De man met de bril richtte zich tot de andere twee en gaf kennelijk instructies. Yuri voelde zich niet langer op zijn gemak. Wat als dit met de koker te maken had? Misschien had de winkelier hun gezegd dat hij hem had en hoe hij eruitzag. Die gedachte maakte hem ongekend angstig. Hij moest hier vandaan, maar niet voordat de mannen verdwenen waren. Nerveus liep hij naar de plaats die als toilet diende. Toen hij terugkwam, stonden de mannen niet meer voor het nog steeds gesloten winkeltje.

Hij verliet het lokaal met maar één gedachte in zijn hoofd: weg hier! Zo snel mogelijk terug naar het hotel, mijn spullen pakken en het land uit.

Haastig liep hij de nauwe straat omhoog naar de Jaffapoort die toegang gaf tot de oude stad. Tot zijn schrik bemerkte hij dat de man met de bril en een van de beide gorilla's vlak bij de poort stonden en de voorbijgangers aandachtig opnamen. Hij aarzelde en staarde naar de mannen. Plotseling keek de grootste van de twee hem recht in de ogen. Hij zei iets tegen de man met de bril die nu ook in zijn richting keek. Dat zorgde ervoor dat hij in paniek raakte, zich omdraaide zo snel mogelijk terug de oude stad inliep. Tot de derde man hem in de kraag vatte.

* * *

Moshe Yaresz zette een dienblad met brood, kaas en een pot olijven op tafel.

'Sorry, Yuri, het heeft wat langer geduurd dan ik dacht. Maar ik had geen kaas meer in huis.'

Snel ging hij terug naar het keukentje om de thee te halen. Hij schonk voor hen beiden in, voegde er een ruime lepel honing aan toe en

gaf Yuri zijn mok aan. 'Wat is er aan de hand? Er is niets wat ik niet kan oplossen', liet hij er lachend op volgen.

'Ik werd door een paar mannen achtervolgd, geen idee waarom. Waarschijnlijk zagen ze mij voor een ander aan. Op het plein voor de Klaagmuur hadden ze me bijna te pakken, maar ik wist te ontkomen.'

Moshe keek hem onderzoekend aan. Zijn jarenlange ervaring als Mossadagent vertelde hem dat zijn vriend iets verzwegen, maar dat was zijn goed recht.

'Zeker, een misverstand. Je deed er goed aan om naar hier te komen. Als je wilt, loop ik straks wel even mee naar je hotel.'

Yuri verslikte zich in zijn thee en hoestte tot de tranen in zijn ogen stonden.

'Ach nee', zei hij nadat hij zijn adem weer onder controle had. Hij keek op zijn horloge. 'Ik moet nodig weg. Wil je me mijn ticket en paspoort geven?'

'Natuurlijk.' Moshe liep naar de kast en haalde de documenten tevoorschijn. 'Weet je zeker dat je geen hulp nodig hebt? Ik vind het geen enkel probleem om even mee naar je hotel te lopen.'

'Nee, echt niet nodig.' Met zijn papieren liep Yuri naar de deur en deed die op een kier open. 'Niemand te zien', zei hij geforceerd vrolijk. 'Ik kom morgen voor ik vertrek nog even goedendag zeggen.'

Nog voordat Moshe kon antwoorden was zijn vriend verdwenen.

Vreemd, dacht hij. Yuri had het brood en de olijven niet aangeraakt, terwijl hij zich daar normaal gesproken tegoed aan deed. Bovendien was hij echt bang geweest toen hij zijn huis binnen was gevallen. Het zat hem niet lekker en na een half uur besloot hij toch even poolshoogte te nemen en naar het hotelletje te gaan waar zijn vriend logeerde. Hij trok zijn jas aan, pakte een paar dingen uit een la van zijn kast en liep langzaam naar de Jaffapoort. Bij het hotel stelde hij zich verdekt op. De kamer die Yuri had gehuurd was donker. De professor had allang in het hotel moeten zijn. Geduldig wachtte hij. Dat was voor hem geen probleem. Hij had meer geduld dan een kat. Zijn halve leven had uit wachten bestaan.

Zijn geduld werd beloond, maar anders dan hij had verwacht. Drie mannen naderden het hotel. Eén posteerde zich buiten het gebouw terwijl de anderen het hotelletje binnen gingen. Niet veel later knipte iemand een zaklantaarn aan in de kamer van de professor. De persoon

of personen zochten iets, want het licht bewoog zich systematisch door het vertrek. Snel nam Moshe een besluit. Hij haalde een wat smoezelig uitzierend honkbalpetje uit zijn zak, zette een bril met een zwaar, donkerbruin montuur en normale glazen op, sprenkelde wat goedkope cognac op zijn shirt en liep ietwat wankelend het hotel binnen. De man die buiten op wacht stond, keek onderzoekend naar hem, maar hield hem niet tegen. Moshe stelde onmiddellijk vast dat de man van oorsprong uit Rusland of uit een van de Oostblokstaten kwam. Binnen wachtte hij geduldig in de slecht verlichte lobby van het hotel tot de hoteleigenaar tevoorschijn zou komen. Hij had goed gegokt. De eigenaar was waarschijnlijk met de twee mannen in de kamer van de professor. Na een paar minuten kwam hij met hen tevoorschijn. De grootste hield een zaklantaarn in zijn hand.

‘Wat nu?’ hoorde Moshe de man met de lantaarn vragen. De ander, die er tenger uitzag, een spits gezicht had en een bril zonder montuur droeg, zei niets en haastte zich de deur uit. De man met de lantaarn volgde hem.

Moshe stapte in het licht en vroeg: ‘Wat zochten zij?’

De hoteleigenaar had hem nog niet opgemerkt. Hij schonk hem een geïrriteerde blik en snauwde: ‘Wie ben je en waarom wil je dat weten?’

Moshe haalde zijn identiteitskaart met daarop het stempel van de Mossad tevoorschijn en hield die onder zijn neus. Hij gaf de man niet de tijd de geldigheidsdatum op de kaart te lezen.

‘Eh, dat hebben ze niet gezegd. Ik durfde geen “nee” te zeggen.’

‘Hebben ze iets gevonden?’

‘Nee, volgens mij niet. Ik hoorde de grootste “nichts” zeggen. Ik versta een beetje Duits.’

‘Is de man die de kamer huurt teruggekomen?’

‘Nee. Moet ik hem een boodschap overbrengen?’

‘Wat is het kamernummer?’

De eigenaar overhandigde hem zwijgend de sleutel. Moshe liep de trap naar de eerste en enige verdieping op, opende de deur van Yuri’s kamer en liet zijn ogen aan het donker wennen. Door het zwakke schijnsel van een paar straatlantaarns kon hij zijn weg in de kamer gemakkelijk vinden. Hij liep naar de kast, opende de lade, haalde een mini zaklantaarn uit zijn zak en deed die in de lade pas aan.

Na ruim een half uur wist hij genoeg. Yuri Vladishkin was op weg naar de luchthaven. Er lag niets van enige waarde in de kamer waarvoor de professor terug zou komen. De man met de bril leek hem het brein van de groep. Hij had Yuri's paspoort en andere documenten gezocht en het was hem niet ontgaan dat die niet in de kamer waren. Maar zou dat wel zijn waar ze naar op zoek waren? Zijn vriend had zich altijd volkomen normaal gedragen, behalve vanavond. Moshe twijfelde er niet aan dat zijn verhaal over achtervolgers waar was, maar dat was vast niet de enige reden voor zijn vreemde gedrag. Hij had gevoeld dat zijn vriend iets voor hem verzwegen, maar had niets gevraagd. Dat had toch alleen maar tot leugens geleid.

Hij gaf de sleutel aan de eigenaar terug en verliet het hotel. Snel liep hij naar zijn oude Volkswagen en reed naar het internationale vliegveld Ben Gurion in Tel Aviv. Daar kwam hij pas twee uur later aan omdat de auto het halverwege opgaf en het lang duurde voor hij het oude beestje weer aan de praat had gekregen.

2.

Ilse de Weerdt had zich aangesloten bij een groep Amerikaanse toeristen die zij bij de Jaffapoort had ontmoet. Met hen meelopen was de enige manier om enigszins vertrouwd te raken met de cultuur die de oude stad zo overvloedig bezat. Ze had er het geld niet voor om een gids te huren en had een van de Amerikanen gevraagd of hij er bezwaar tegen had dat ze zich bij hen voegde. Die had haar vriendelijk gezegd dat ze meer dan welkom was.

Langzaam naderden ze het plein waar zich meerdere groepen met gidsen bevonden naast de talloze verkopers van hoofddoeken en lichtblauwe rokken voor de vrouwen die een bezoek aan de Klaagmuur wilden brengen. Zij was al gekleed voor een bezoek aan de muur. Het was traditie om een papiertje met een wens of een voornemen in een van de groeven tussen de stenen achter te laten.

De tocht met de groep was enorm interessant geweest; het plein voor de Klaagmuur was het einddoel van de toer. Aandachtig luisterde ze naar de vloeiend Engels sprekende gids. Ineens ontstond er een opstootje. Iemand duwde haar ruw opzij en ze deed geschrokken een paar stappen achteruit. Een soldaat zei iets tegen een grote kerel die een oude man in zijn kraag gevat had. Vast een zakkenroller, dacht ze. Er kwamen een paar Israëliische soldaten aanlopen en ook twee mannen, van wie de kleinste iets tegen de soldaten zei. De oude man probeerde zich los te rukken, maar kreeg daar de kans niet voor. Haar uitzicht werd een ogenblik belemmerd door een groep toeristen die het plein op stroomden. Ilse haalde haar schouders op. De Amerikanen stonden een stukje verderop en namen zo te zien afscheid van de gids. Ilse wilde net verder lopen toen haar oog op een zwart filmkokertje viel dat naast een colablikje lag. Dat moest iemand verloren hebben. Ze pakte het op en keek om zich heen of ze iemand zag die met zijn camera bezig was, of iemand die zoekend om zich heen keek. Niemand voldeed aan die criteria. Haastig liep ze naar de Amerikanen.

‘Heeft iemand toevallig een filmrolletje verloren?’

Iedereen schudde het hoofd. Ze praatte nog wat met een van de vrouwen, die vroeg waar ze vandaan kwam en wat ze in Israël deed. Daarna namen ze afscheid van elkaar. Ilse bedankte de gids nog een keer en gaf hem tien shekel.

‘Je bent hartstikke goed’, zei ze gemeend.

Hij bedankte haar en riep haar na: ‘Ik hoop je nog eens te zien!’

Ilse stak haar hand op en verdween.

Het was al donker toen ze haar hotel bereikte. Ze nam een douche en liep naar een stalletje waar de eigenaar uitstekende falafel en sharma verkocht. Op haar gemak wandelde ze terug naar haar kamer en nam een koel biertje uit de koelkast. Het filmrolletje was ze totaal vergeten. Ze zette de tv aan en keek naar CNN. De lokale zenders waren niet aan haar besteed.

Nog twee dagen en dan zat haar vakantie erop. Terug naar het gure Holland, haar werk en haar privéleven. Dat had een zwakke start gekend, maar was nu in rustig vaarwater beland.

Ze was een Hollandse van gemengde afkomst. Haar moeder was een Nederlandse en haar vader was afkomstig uit Turkije. Ilse was in Amsterdam geboren en getogen en had tot haar tiende levensjaar een gelukkige jeugd gekend. Haar vader was een goedaardige man met moderne ideeën. Hij was een moslim, maar ging zelden naar de moskee. Haar moeder, die bijna 28 jaar jonger was dan haar vader, had geen geloof voor zover Ilse wist. Hoewel er een groot leeftijdsverschil tussen haar vader en moeder bestond, vormden haar ouders een ideaal paar. Ruzie was er nooit. Haar vader had een goede baan bij de KLM en werkte op Schiphol.

Vlak na haar tiende verjaardag veranderde haar leven totaal. Haar ouders waren van een feestje op Schiphol teruggekomen en door een dronken automobilist op de snelweg vlak buiten de luchthaven van de weg gereden. Zij waren op slag dood.

Aanvankelijk had een broer van haar moeder zich over haar ontfermd, maar dat ging vanaf het begin al fout. Haar oom stond in de familie bekend om zijn drankmisbruik en een maand later werd ze door de voogdijraad bij het gezin weggehaald. De familie van haar vaders kant, die in Turkije woonde en van wie ze zo goed als niemand kende, maakte geen enkele aanspraak op haar. Haar grootvader was allang dood en

haar grootmoeder zat in een tehuis voor ouden van dagen. Uiteindelijk werd ze in een voogdijgezin ondergebracht dat al twee zoons had, beiden een paar jaar jonger dan zij. Haar pleegvader had een goed lopend bedrijf en exporteerde bloemen, vooral naar Rusland waar hij zijn zaken aan het uitbreiden was. Haar pleegmoeder werkte als redactrice bij een uitgever waardoor ze veel werk thuis kon doen.

Haar pleegouders waren vanaf het begin ingenomen met haar komst en het had haar aan iets ontbroken. Toch had ze zich nooit echt op haar gemak gevoeld. Vanaf het begin was ze de oogappel van haar pleegvader geweest. Ze hoefde maar ergens om te vragen en hij kocht het voor haar. Dat wekte enige jaloezie bij de beide jongens, maar zoiets kwam in de beste gezinnen voor. Het probleem was haar pleegmoeder. Die begon zich langzaam maar zeker aan de houding van haar man te ergeren, zodat er ruzies ontstonden. Op haar zestiende verjaardag kreeg Ilse een peperdure brommer van haar pleegvader en haar pleegmoeder had openlijk van haar ongenoegen blijk gegeven.

‘Ik heb de indruk dat er meer aan de hand is dan een veel te duur cadeau’, had ze hem toegebeten toen ze dacht dat Ilse haar niet kon horen. Haar man had haar onthutst aangestaard. Zonder een woord te zeggen had hij het huis verlaten en was pas diep in de nacht thuisgekomen. De ruzie die daarop volgde, was zelfs bij de burens te horen geweest.

Daarna was het snel bergafwaarts gegaan. Haar pleegvader bleef haar onverstoorbaar steunen, wat een ijselijke stilte in huis teweegbracht. Haar pleegbroers profiteerden ongewild van de situatie. Hun moeder had besloten dat zij op dezelfde wijze verwend moesten worden, zoals zij dat noemde, en dat leidde zo mogelijk tot nog meer spanningen.

Toen ze bijna achttien was, had ze haar vwo-diploma gehaald en hoewel ze goed kon leren en met een voortgezette studie geen moeite zou hebben, weigerde ze – tot groot verdriet van haar pleegvader – om naar de universiteit te gaan. Ze vond een baan bij het Rijksmuseum en schreef zich na twee jaar bij de Vrije Universiteit in. Aanvankelijk was ze geschiedenis gaan studeren, maar na twee jaar was ze zich steeds meer in oudheidkunde gaan interesseren. In het kader van die studie was ze vorig jaar naar Egypte gereisd en dit jaar naar Israël. De reis was een succes geweest, hoewel Israël veel duurder was dan ze had gedacht.

Toch had ze haar hele plan kunnen uitvoeren. Ze realiseerde zich te laat dat ze meer tijd in Jeruzalem had moeten doorbrengen, maar had al besloten om volgend jaar terug te komen. Israël bleek een onvoorstelbare schat aan informatie. Griekenland en Italië moesten nog maar even wachten.

Ze nam een slok van het inmiddels lauwwarme bier en pakte de telefoon.

‘Met Nathalie van Alphen.’

Nathalie zei altijd haar volledige naam. Dat stond belangrijk, had ze Ilse uitgelegd, de mensen denken dan dat je tenminste dokter of zoiets bent. Zelf deed ze dat nooit. De familienaam van haar vader was Kizilirmak en zelfs zij had moeite om die naam correct uit te spreken. Daarom had ze na de dood van haar ouders de achternaam van haar moeder, De Weerd, aangenomen.

‘Hoi, Nat, met Ilse. Mis je me een beetje?’

‘Hoi! Je gaat me toch niet vertellen dat je langer blijft? Dan slaapt er iemand anders hier.’ Nathalie schaterde het uit.

‘Nee, natuurlijk niet. Ik mis je ook. Alles goed met je?’

Na een paar minuten babbelen verbrak Ilse de verbinding.

Ze belden iedere dag even met elkaar. Nathalie, of Nat zoals ze haar meestal noemde, was niet zomaar een vriendin, sinds een jaar was zij háár vriendin. Zij waren elkaar op de Vrije Universiteit tegengekomen waar Nathalie al een jaar langer dan zij studeerde. Zij waren vriendinnen geworden en bijna als vanzelfsprekend een relatie begonnen. Die hielden ze niet geheim, maar ze liepen er ook niet mee te koop. Fysiek en qua karakter waren ze nogal verschillend. Nathalie had kort, blond haar, had groenblauwe ogen met lange wimpers, was stevig gebouwd en nam nooit een blad voor de mond. Ze was niet knap, maar had wel iets aantrekkelijks en kon bijzonder charmant zijn. Zij had een rottige jeugd gehad en was op jonge leeftijd door een oom een paar jaar seksueel misbruikt.

Ilse was zo ongeveer het tegenovergestelde van haar vriendin. Zij had een iets getinte huidskleur, grote, donkere ogen, zwart lang haar, een vrij tenger figuur en ze was zonder meer knap te noemen. Mannen keken twee maal om als ze voorbij kwam. Ze had wat vriendjes gehad en was al vroeg seksueel actief geweest, zonder dat ze daarbij veel bevrediging had ondervonden. Nadat ze Nathalie had leren kennen, was

de poort van extase pas echt voor haar opengegaan. Ze had het haar pleegvader verteld, die even geschokt gereageerd had, maar daarna vol begrip was.

Nathalie en zij hadden een schandalig dure bovenwoning in de Van Baerlestraat gehuurd. Ilse had liever iets goedkopers gezocht, maar Nathalie was niet te vermurwen geweest.

‘Kwaliteit kost nu eenmaal geld en de Van Baerlestraat is kwaliteit. Maar ga gerust je gang. Ik zoek je af en toe wel op in de Bijlmer’, had ze er lachend aan toegevoegd.

Ilse zuchtte. Het was al laat en ze wilde morgen nog eens door de oude stad lopen, op zoek naar souvenirs. Ze had ergens een schilderijtje van het Laatste Avondmaal gezien, een replica van Leonardo da Vinci’s beroemde schilderij waarop een vrouw met Jezus aan tafel zat. Ze had zich voorgenomen om van elk land dat ze bezocht iets mee te nemen en dit leek haar wel aardig, zelfs al waren Nathalie en zij niet gelovig. Leven en laten leven, was Nathalies lijfspreuk. Ilse dacht er ongeveer hetzelfde over. Geloof was voor haar een uiting van cultuur. Ze respecteerde alle religies zolang die niet probeerden haar te bekeren. Met die gedachte viel ze in een droomloze slaap.

* * *

Winston Medeiros legde vermoeid het rapport dat hij al meerdere keren gelezen had op zijn bureau. Hij draaide zijn stoel om en keek uit het raam, naar de altijd aanwezige pelgrims op het Sint-Pietersplein. Het rapport had zijn bange vermoedens bevestigd. Hij moest dringend actie ondernemen. Hij was al ruim tien jaar kardinaal en was sinds mei aan het Vaticaan verbonden. De paus, sinds jaren een persoonlijke vriend, had hem als voorzitter van de congregatie van de geloofsleer aangesteld. Dat was een orgaan dat de zuiverheid van de rooms-katholieke leer bewaakte en allerlei dwalingen opspoorde en tegenging. De huidige paus was voorzitter geweest vóór hem. Door hem na zijn benoeming als zijn opvolger te benoemen, had hij hem alle vertrouwen gegeven om de katholieke doctrine zuiver te houden. In de Verenigde Staten had Winston wat kritiek moeten verwerken, omdat hij niet hard genoeg tegen de seksuele misdrijven van Amerikaanse geestelijken was opgetreden. Misschien had hij die situatie niet juist ingeschat, maar hij had be-

terschap beloofd. Hij vond het belangrijk om de vuile was binnenshuis te houden en dat was hem redelijk gelukt. Er was veel meer aan de hand geweest dan datgene dat de pers had gehaald. Voorlopig was dit onderwerp van de baan, maar helaas blijvend actueel.

Zijn huidige taak was hem op het lijf geschreven. Hij was streng dogmatisch en een loyale aanhanger van de zienswijzen van de vorige paus op het gebied van homoseksualiteit, abortus en meer invloed van vrouwen in kerkelijke ambten. Mocht het nodig zijn, dan zou hij zonder aarzelen kerkelijke hoogwaardigheidsbekleders ter verantwoording roepen. Zeker, de onderwerpen waren enigszins omstreden, maar de doctrine van de huidige paus – die niet afweek van de vorige – was zonneklaar en van kardinalen en bisschoppen werd verwacht dat zij de pauselijke richtlijnen tot op de letter volgden. Ruimte voor interpretatie was er niet. Niet allen hadden dat begrepen en de voormalige kardinaal Schmidt had dat zonder omhaal bijgestuurd.

Wat er nu was gebeurd, had hem als een bliksemflits bij heldere hemel getroffen. Hij liet zijn gedachten afdwalen naar het ogenblik dat priester Josef Schwartzstein bij hem binnen was gekomen. De Duitser was een van zijn vertrouwelingen, belast met het bestuderen van artikelen die iets met de leer van de Kerk te maken konden hebben en het ontrafelen van verhalen over Jezus en de grondleggers van de leer. Josef was al langer aan de congregatie verbonden en had zeer goed werk gedaan. Hij was zijn voorganger voor de eerste keer opgevallen toen enkele media verhalen over de Heer begonnen te verspreiden. Zo zou Jezus een vrouw hebben gehad: Maria Magdalena, die ook op een schilderij van Da Vinci bij het laatste avondmaal te zien zou zijn. Uiteindelijk was het allemaal met een sisser afgelopen. Er waren geen bewijzen en katholieke wetenschappers hadden twijfel over dit soort verhalen gezaaid. Daarbij had Schwartzstein Schmidt geïnformeerd welke prominente katholieke professoren in stelling konden worden gebracht om het gerucht dat Jezus zich met Maria Magdalena had opgehouden, tegen te gaan. Dit was belangrijk omdat veel, vooral jonge, geestelijken ernaar neigden om de vrouw in kerkelijke ambten toe te laten en een huwelijk voor geestelijken bespreekbaar te maken. Als kon worden bewezen dat de Heer met Maria Magdalena, nota bene waarschijnlijk een prostituee, gelieerd was geweest, zou de roep om het afschaffen van het celibaat alleen maar sterker worden. Dat was bij de vorige, en gelukkig ook de

huidige, paus niet bespreekbaar. Het had een scheuring in de Kerk te weeg kunnen brengen.

‘De opgravingen die drie maanden geleden bij de Dode Zee zijn gestart hebben de fundamenteën van een klein klooster blootgelegd. Aanvankelijk was daar niets bijzonders mee aan de hand, tot een van de Israëliische archeologen iets vond’, sprak Josef Schwartzstein, die hem afwachting aankeek.

‘Ik heb over die opgravingen gelezen. Het klooster is waarschijnlijk kort na de jaartelling ontstaan en er zijn twaalf skeletten gevonden.’

‘Daar zag het lange tijd naar uit, tot het mij ter ore kwam dat een van de archeologen dood in zijn huis werd aangetroffen. Hij was vermoord door twee messteken in zijn hals. De zaak werd gesloten met als motief roof, hoewel het niet bekend was wat de moordenaar had meegenomen. Al met al een vreemde zaak. De archeoloog was een jonge vrijwilliger, David Hearn.’

Een bediende bracht een glas water binnen. Josef nam het aan en dronk ervan.

‘Ga door’, zei Winston nadat de man met het dienblad de deur achter zich dicht had getrokken.

‘Mijn informant, Joshua Immelman, is een student die als aspirant-archeoloog meewerkte aan het project. Hij vertelde me dat Hearn een maand eerder iets had gevonden en dat mee naar huis had genomen. Hij had hem in vertrouwen verteld dat zijn vondst de katholieke wereld op zijn kop kon zetten. Wat hij daarmee bedoelde, heeft hij Joshua niet verteld. De autoriteiten hebben iedereen die aan het project werkte ondervraagd, maar dat heeft niets opgeleverd. Zij hebben het huis van de alleen wonende, vermoorde archeoloog op zijn kop gezet maar kennelijk niets gevonden.’

Medeiros wreef nadenkend over zijn kin. ‘De archeoloog is vermoord door iemand die hetzelfde zocht als de autoriteiten.’

‘Precies. Ik zou het daarna hebben opgegeven, als ik niet van nog een feit op de hoogte was, iets wat de Israëliërs waarschijnlijk nog steeds niet weten.’

‘En dat is?’

‘Ongeveer een week voordat de archeoloog werd vermoord, is er bij hem ingebroken. De dief wist duidelijk wat hij zocht: hij nam de vondst van de opgraving mee.’

‘Waarom denk je dat de autoriteiten niet van de vondst van de vermoorde archeoloog op de hoogte waren?’

‘Het is niet zeker dat de Israëliërs dat niet wisten, of weten. Ik vermoed dat alleen omdat zij in dat geval direct bij de leiding van het project en alle medewerkers teruggekomen waren.’

‘Het klinkt allemaal ingewikkeld en ver gezocht’, zei Winston.

‘Het wordt nog ingewikkelder, vrees ik. Immelman vertelde dat Hearn op een dag wat later was verschenen. Hearn had hem in een paar woorden verteld dat er bij hem de nacht ervoor was ingebroken. Volgens hem was de dief met wat papieren en een filmrolletje aan de haal gegaan. Joshua zei dat zijn vriend behoorlijk van streek was en sinds het incident een schichtige indruk maakte.’

Winston haalde zijn schouders op. ‘Het zegt me nog niet veel. Zolang we niet weten wat de archeoloog heeft gevonden en of dat van enig belang voor de Kerk is, heeft het incident geen waarde.’

‘Ik ben het helemaal met u eens, eminentie. Echter, daarmee is het verhaal nog niet af.’ Josef haalde een enveloppe uit zijn zak die er groezelig uitzag. ‘De tekst van de brief is in het Hebreeuws. Ik ben zo vrij geweest om die te vertalen. Ik kan uwe eminentie verzekeren dat de vertaling correct is.’

‘Hoe kom je hieraan?’ vroeg Winston terwijl hij de enveloppe op zijn bureau legde.

‘Drie dagen na de inbraak heeft Hearn deze brief aan Joshua gegeven. Hij vroeg hem om deze aan een katholieke priester te geven als er iets met hem gebeurde. Verdere uitleg gaf hij niet. Volgens Joshua heeft hij de enveloppe nooit geopend. Maar dat is gelogen.’

Winston haalde een velletje papier uit de enveloppe en keek naar het Hebreeuws dat hij niet machtig was. De eerste regels waren in een slordig handschrift en met zo te zien de nodige haast geschreven. Het tweede deel was meer in rust geschreven en er was een regel onderstreept. Hij pakte de vertaling erbij en begon te lezen.

Ik geef deze brief aan Joshua Immelman met het verzoek deze aan een rooms-katholieke geestelijke te geven als er iets met mij gebeurt. Laat hij beslissen wat er moet gebeuren. De koker is drie dagen geleden gestolen. Ik vrees voor mijn leven!

Aan de geestelijke die deze brief in handen krijgt.

Mijn naam is David Hearn. Ik ben een student en een aspirant-archeoloog en heb al eerder aan opgravingen deelgenomen. Ik ben van joodse afkomst. Mijn vader die naar Israël is geëmigreerd nadat mijn moeder bij een overval op een supermarkt in Houston om het leven kwam, is drie jaar geleden overleden. Overige familieleden wonen allemaal in de Verenigde Staten.

De opgraving bij de Dode Zee was niet echt interessant, tot ik iets ontdekte dat mijn nieuwsgierigheid wekte. Het was een slanke, kleine kruik met een lange hals. De kruik had geen versieringen en was wonder boven wonder niet gebarsten en afgesloten met klei. Ik was die dag de laatste die nog aan het werk was en het begon al te schemeren toen ik de kruik ontdekte. Natuurlijk had ik die aan professor Vladishkin moeten geven, maar mijn nieuwsgierigheid kreeg de overhand. Ik zag kans de kruik onder mijn jack te verbergen en heb die naar het kamp gebracht. Omdat het vrijdag was, gingen wij naar huis en ik heb de kruik meegenomen.

Thuis heb ik geprobeerd deze te openen, maar dat lukte niet en bij een te ruwe beweging brak die in een paar stukken. Ik zag toen pas dat er rollen papyrus in opgeborgen zaten. Als aspirant-archeoloog ken ik het verschil tussen perkament en papyrus. Heel voorzichtig heb ik, voor zover dat mogelijk was, de rollen opengevouwen en de tekst gefotografeerd. Beide rollen waren op het eerste gezicht brieven. Hoewel ik oude talen studeer, kan ik het Aramees, de taal die ongeveer 2000 jaar geleden in het huidige Israël gesproken en geschreven werd, niet lezen.

Via een vriend kwam ik in het bezit van een woordenboek. Het heeft me het hele weekend gekost om een deel van de tekst te ontcijferen en wat ik ervan begreep, deed me duizelen. In een eerste opwelling wilde ik de rollen vernietigen, maar misschien moet de waarheid aan de rooms-katholieken van deze wereld openbaar worden gemaakt. Jezus was niet degene voor wie hij zich uitgaaf! Ik twijfel niet aan de echtheid van de rollen, hoewel meer studie nodig zal zijn.

Ik heb met mijn oude camera twaalf foto's van de brieven gemaakt en ze daarna met het filmrolletje in een leren koker opgeborgen. Ik denk dat een paar foto's zijn mislukt omdat de flits af en toe niet werkte.'

De brief hield vrij plotseling op. Opnieuw keek de kardinaal naar de zin die in zijn hersens stond gegrift. Jezus was niet voor wie hij zich uitgaf? De archeoloog had het zogenaamde bewijs daarvoor gevonden en dat zelfs op foto's vastgelegd?

'Een charlatan', zei hij zo onverschillig mogelijk.

'Misschien, maar misschien ook niet. Er is een regel in de brief die mij de koude rillingen bezorgt, eminentie.'

Mij ook, dacht Winston en hij zei: 'Ga terug naar Jeruzalem en probeer uit te vinden wat je kunt. Hou mij op de hoogte.'

Dat was ruim een week geleden. Winston Medeiros had overwogen om de paus in te lichten, maar zag daar vrijwel direct vanaf. De informatie was te vaag en te gevoelig. Hoe gevoelig werd des te meer duidelijk nadat hij een e-mail van Schwartzstein had ontvangen waarin hij hem op de hoogte van de situatie had gebracht. De informant had toegegeven dat hij degene was geweest die de inbraak had gepleegd. Hij had de koker meegenomen en Hearn om het leven gebracht. De rest was hem niet geheel duidelijk. Hoe de Duitse priester de man aan het praten had gekregen, wilde Winston niet weten. Het waren moeilijke tijden voor de Kerk en nood breekt wetten. Uiteindelijk was de informant bang geworden en had de koker voor een habbekrats aan een winkelier verkocht met de garantie dat de man zich hem niet meer zou herinneren. "Van de informant is geen gevaar meer te duchten", eindigde dit deel van het rapport. Kardinaal Winston sloeg een kruis.

Helaas was daarmee het verhaal niet af. Het onvoorstelbare toeval had zich voorgedaan dat volgens Schwartzstein de Russische professor zeer recentelijk de koker in zijn bezit had gekregen. Hij was de professor op het spoor gekomen, maar had hem moeten laten gaan. "Ik verwacht echter dat ik hem vanavond of morgen kan ondervragen. Ik zal uwe eminentie op de hoogte houden", waren de laatste woorden van het bericht.

Winston staaarde nog steeds voor zich uit over het Sint-Pietersplein waar de lantaarns waren ontstoken. Hij hoopte dat het Josef snel zou

lukken om de papyrusdocumenten en het filmrolletje te vinden. Daarna zou hij alles eerst grondig bestuderen en dan vernietigen. Dat had misschien ook consequenties voor iedereen die van de inhoud op de hoogte was. Hij sloeg opnieuw een kruis en bad God om vergiffenis. Offers moesten nu eenmaal worden gebracht. De grondbeginselen van het katholicisme stonden misschien op het spel en dan viel het offer van een enkeling volledig in het niet.